

до Сторіччя

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)

10 травня 2019 р.

Житомирський державний університет
імені Івана Франка

*СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

кафедра англійської філології та перекладу
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

кафедра германської та романської філології
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

кафедра германської філології
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
кафедра германської філології

**СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

10 травня 2019 р.

Житомир – 2019

УДК: 811.11+821.111+81'25+81'44

ББК: 81.43

С 91

*Рекомендовано до друку
Вченою радою
Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(Протокол № 4 від 26 квітня 2019 р.)*

Рецензенти:

кандидат філологічних наук, доцент **Могельницька Л. Ф.** (завідувач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики Житомирського державного технологічного університету)

кандидат філологічних наук, доцент **Хант Г. О.** (завідувач кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекологічного університету)

кандидат філологічних наук, доцент **Жуковська В. В.** (завідувач кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики Житомирського державного університету імені Івана Франка)

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу : Збірник наукових праць / За заг. ред. М. В. Полховської, Н. Д. Борисенко, Л. П. Поліщук – Житомир, 2019. – 82 с.

Збірник наукових праць містить результати досліджень науковців з актуальних проблем сучасної лінгвістики та перекладознавства.

Видання розраховане на науковців, аспірантів та студентів старших курсів факультетів та інститутів іноземних мов.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК: 811.11+821.111+81'25+81'44

ББК: 81.43

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

СПІВГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Сейко Н. А. – проректор з наукової і міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка, доктор педагогічних наук, професор;

Полховська М. В. – директор Навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського мадержавного університету імені Івана Франка, кандидат філологічних наук, доцент.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

1. **Буніятова І. Р.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської та романської філології Київського університету імені Бориса Грінченка.
2. **Потапенко С. І.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської філології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.
3. **Борисов О. О.** – доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри германської філології Київського університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка
4. **Славова Л. Л.** – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
5. **Борисенко Н. Д.** – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича Житомирського державного університету імені Івана Франка.
6. **Поліщук Л. П.** – секретар оргкомітету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича Житомирського державного університету імені Івана Франка.
7. **Карпінський Ю. В.** – викладач кафедри англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича Житомирського державного університету імені Івана Франка.
8. **Пушкар Т. М.** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича Житомирського державного університету імені Івана Франка.

ЗМІСТ

Білюк І. Л., Гостенко К. М. Реклама косметичних засобів: Маніпулятивні прийоми	6
Вискушенко С. А. Явище полісемії в англійській фаховій мові тваринництва	8
Галайбіда О. В., Польова С. В. Використання стратегії одомашнення в україномовних перекладах казок Р. Кіплінга	11
Горбачова Н. І. Вербальні засоби реалізації підлеглим тактики докору у ході асиметричного спілкування	13
Гукаленко С. В. Особливості мовної та концептуальної картини світу як вагомих категорій лінгвістики	16
Гурін А. С. Ідіостиль автора та його відтворення при перекладі англійських казок українською мовою	18
Demenchuk O. V. Typology of Semantic Shift Models: a Cross-Linguistic Perspective	23
Доскач К. В. Сутність теологічного дискурсу та його функції в комунікації	26
Зорницький А. В., Вертецька Б. Д. Особливості перекладу власних назв у творах жанру фентезі (на прикладі творів циклу «Пісня льоду й полум'я» Джорджа Р. Р. Мартіна)	29
Кришталюк Г. А. Вербальний та невербальний виміри англомовного газетного гіпертексту	35
Лисецька Ю. В. Модальність як визначальний компонент епістемічних маркерів	37
Малинівська О. А. Жанрова специфіка рекламних текстів	40
Мосієнко О. В. Особливості конструювання подій в англомовних текстах новин	43
Нідзельська Ю. М., Садовська Я. М. Емоції як важливий об'єкт для дослідження в сучасному мовознавстві.	47
Новокшонова Н. О. Власні імена при перекладі у	

Не можна не звернути увагу на те, як цікаво обіграє слова Аліси Леонід Яхнін:

“Мыши летучие. Мыши ли, тучи ли...” И сама себя спрашивала: “Летят ли тучи кошек? Едят ли кошки тучек?” Какая разница, что спрашивать, если спрашивать некого?» [6:8]. Гра слів передана вдало, проте, це не стільки переклад твору, скільки його переказ.

Таким чином, переклад творів Льюїса Керролла є достатньо важким завданням, адже для того, щоб належним чином передати каламбур, гру слів, елементи алогізмів, пародійність, навмисні помилки у мовленні героїв казки, варто вдаватися до креативності та творчості, адже дослівний переклад не зможе відтворити ідіостиль письменника. Мову можна назвати одним із головних героїв казки, адже вона і вибудовує Країну чудес, допомагає створити необхідну атмосферу, саме це і становить головну складність, адже перекладач має цікаво обігрувати слова персонажів, аби досягнути необхідного прагматичного ефекту. Подальші перспективи дослідження полягають у вивченні оказіоналізмів у ідіостилі Льюїса Керролла.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Волошук В. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль : питання термінології. Наукові праці. 2013. Вип. 79. С. 5—8.
2. Гром'як Р. *Літературознавчий словник-довідник* за ред. : Ю. І. Коваліва. К. : Академія, 1997 . С. 321—322.
3. Керролл Л. Аліса в Країні див. пер. з англ. Г. Бушиної. – К. : «Радянський письменник», 1960. 90 с.
4. Керролл Л. Аліса в Країні чудес; пер. з англ. В. Корнієнка. К. : «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2001. 144 с.
5. Лепухова Н. Особливості перекладу реалій казкового тексту. Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Філологічні науки. 2014. Вип. 3. С. 88—92.
6. Приключения Алисы в Стране Чудес. Пересказ Л. Яхнина; Иллюстрации А. Мартынова, журнал «Пионер». 1991, №1. С. 3—15.
7. Чернявська І. С. Зарубіжна дитяча література: підручник. К. : Вид-во «Просвітлення», 1982. 559 с.
8. Янченко Ю. Жанрова своєрідність літературної казки та її перекладу. Література в контексті культури. 2009. Вип. 19. С. 368—374.
9. Carroll L. *Alice's Adventures in Wonderland*. Moscow : Progress Publishers, 1979. 235 p.

Demenchuk O.V.
Rivne

TYPOLOGY OF SEMANTIC SHIFT MODELS: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE

Lexical semantic derivation is one of the aspects that reveals the dynamic potential of lexical items, discovers the mechanisms and strategies of lexical items' extensions, displays the semantic associations that underlie the development of lexical items' semantic paradigms.

The theoretical and methodological principles of lexical semantic derivation investigations are based on the achievements of historic, cognitive, compositional, constructional, contrastive and typological semantics. Within those approaches, the models of semantic derivation are considered as the representations of semantic changes that reveal the strategies of lexical development in the diachronic and synchronic aspects.

From a cross-linguistic perspective, the semantic derivation modelling is supposed to reveal the similarities and differences in the ways the semantic paradigms of linguistic items develop in the contrasted languages.

As a dynamic phenomenon, semantic derivation is interpreted in relation to the notion of *semantic shift*, it referring to “a pair of meanings which are linked by some genetic relations, either diachronically or synchronically, e.g. as two meanings of a polysemous lexeme” [4: 1].

The performed investigation appeals to the conceptions that uphold the idea of dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment), focused on the model of multi-dimensional semantic space. On that ground, the semantic shift models are considered as theoretical constructs that represent various ways of a situation interpretation, conceptualized from various cognitive positions (vantage points) – positions of different linguistic communities. Such an approach allows not only to systematize the strategies of semantic shifts within a certain group of (related and non-related) languages but also to ascertain the ways the information is distributed in the semantic spaces of the contrasted languages.

We single out four types of semantic shift models: componential, actantial, topological and constructional.

The componential approach focuses on the idea of the feature-based and combinatorial representations of lexical meaning. It is posited that a lexical item's semantic structure consists of a cluster of semantic features that serve as elementary “building blocks”, primitives that are demonstrations of basic, innate concepts [9]. Such an approach agrees with the idea of a segmentation of the physical continuum “within which languages may draw either the same or a

different number of boundaries and within which they may draw the boundaries at the same or different places” [7: 58]. In cross-linguistic studies, the componential semantic shift models reveal correspondences (similarities and differences) in the ways the semantic features are combined in the contrasted lexical items.

The actantial model of meaning represents the idea of semantic (the demand to make all necessary distinctions relevant to meaning) and syntax (the demand to make syntactically relevant distinctions that permit the expression of significant generalizations) correlations [8: 91]. The semantic description in this case focuses on the diathetic alternations – strategies that provide for the transformations in a predicate structure configuration due to the changes observed in participants and their relations [6]. The change of a situation profile provides for the change of a participant’s status, which in the aspect of semantic and syntactic correlations is considered as the phenomenon of actantial derivation. Within cross-linguistic studies, the actantial models provide for semantic shift correspondences in the aspect of semantic participants (actants) associations.

The semantic description within a topological approach applies to certain patterns, among those are image-schemas – “the recurring patterns of our sensory-motor experience by means of which we can make sense of that experience and reason about it, and that can also be recruited to structure abstract concepts and to carry out inferences about abstract domains of thought” [3: 18]. The topological strategies of semantic derivation are realized in the aspect of basic image-schemas transformations. The transformations provide for the image-schemas relations mediated by a *transformational link* [5: 425]. Within cross-linguistic studies, the topological strategies of semantic derivation reveal similarities and differences in the extension of image-schematic concepts.

The constructional approach focuses on the idea of a “mixed” representation of linguistic items’ semantics that is connected with the elaboration of the inner structures of knowledge representations. The constructional model identifies a construction – a complex arranged in the form of a proposition – as a semantic center. “Constructions are associated directly with semantic structures which reflect scenes basic to human experience” [2: 5]. The constructional approach towards semantic derivation proceeds from the assumption that “it is natural for constructions to be associated with a central sense, and with extensions from that sense” [op. cit.: 203]. In a perspective of cross-linguistic studies, the constructional approach is supposed to establish language-specific constructions. The typology of such constructions is determined by their free ranging over “regions of SYNTACTIC SPACE, the space of possible syntactic types” [1: 363]. This type of extension provides for

singling out conceptual space areas, which take on the forms of language-specific constructions.

The elaboration of the issues on semantic derivation modelling in contemporary lexical semantics reveals the tendency to interpret a lexical item's content in the perspective of cognitive and functional (that advocate the idea of cognitive and functional conditionality of language meaning) approaches. Such an approach declares the necessity and expediency to model the content of a lexical item through a sampling of a multi-dimensional situation concept. Within cross-linguistic (either contrastive or typological) studies, semantic derivation modelling reveals characteristic features of the ways the information on the worldview changes is encoded and distributed in lexical semantics of related and non-related languages.

The reconstruction of the changes in the worldviews of various linguistic communities makes it relevant to model lexical semantics derivation in its comparative-historical and typological aspects. The choice of the aspects is determined by the tendency of modern lexical semantic studies to profound analyses of the dynamics of semantic classes of words in related and non-related languages.

REFERENCES

1. Croft, W. (2001). *Radical construction grammar: Syntactic theory in typological perspective*. Oxford : Oxford University Press. P. 416.
2. Goldberg, A. E. (1995). *Construction s: A construction grammar approach to argument structure*. Chicago : University of Chicago Press. P. 265.
3. Johnson, M. (2005). The philosophical significance of image schemas. *From perception to meaning: Image schemas in cognitive linguistics*. ed. B. Hampe. Berlin; New York : Mouton de Gruyter. P. 15 — 34.
4. Koptjevskaja-Tamm, M. (2016). The lexical typology of semantic shifts: An introduction. *The lexical typology of semantic shifts*. eds. by P. Juvonen, M. Koptjevskaja-Tamm. Berlin; Boston : Walter de Gruyter. P. 1 — 20.
5. Lakoff, G. (1987). *Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind*. Chicago : University of Chicago Press. P. 632.
6. Levin, B. (1993). *English verb classes and alternations. A preliminary investigation*. Chicago : Chicago University Press. P. 366.
7. Lyons, J. (1968). *Introduction to theoretical linguistics*. Cambridge : Cambridge University Press. P. 519.
8. Van Valin, R. D., Jr., LaPolla, R. J. (1997). *Syntax : Structure, meaning and function*. Cambridge : Cambridge University Press. P. 744.

лексичних одиниць мовного субкоду молоді до єдиного коду, яким є загальноживана лексика та загальний мовний стандарт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. 150 Slang Terms From the 20th Century No One Uses Anymore. BestLife. 2019. URL : <https://bestlifeonline.com/20th-century-slang-terms/>.
2. Lafrance A. Teens Aren't Ruining Language. The Atlantic. 2014. URL : <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2016/01/blatantly-budge-and-other-dead-slang/431433/>.
3. Лебедева Н. Англійські запозичення як специфічний феномен у сучасному молодіжному дискурсі в Україні та Німеччині. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Філологічні науки. 2009. Вип. 81(1). С. 307–311. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_81\(1\)_76](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_81(1)_76)
4. Редкозубова Е. А. Сленг в современном коммуникативном пространстве : дискурсивные практики : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.19 "Теория языка". Ростов-на – Дону, 2014. URL : <http://cheloveknauka.com/sleng-v-sovremennom-kommunikativnom-prostranstve-diskursivnye-praktiki>.
5. Щербина В. Е. Чекиниться, инстаграмиться, твититься... сетевые неологизмы как средство пополнения молодежного сленга. Вестник Оренбургского государственного университета, 2017. № 1. С. 68–72.
6. Янишина Л. С. Процеси неологізації у словниковому складі англійської мови ХІХ століття (на матеріалі прозових літературних творів) : дис. канд. філ. наук : 10.02.04. Київ, 2017. – 202 с.

Наукове видання

***СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ***

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

10 травня 2019 р.

**Формат 60x84/16 Гарнітура Times New Roman.
Наклад 10мЗам.№ 35 (518)
Видавець і виготовлювач
Виробнича агенція «Графіум»
ФОП Мальцева О.Ю. Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
АГ № 298163 від 09.12.2013 р.
М. Житомир, вул. Святослава Ріхтера, 33, оф. 1
тел./факс (0412) 43-17-61, (063) 77-99-709
E-mail: info@graphium.com.ua**

*СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ*